

سیراف، شهر افسانه‌ای ایران در خلیج فارس

(مجموعه مقالات)

www.ketab.ir

سید قاسم یاحسینی

|                     |                                                          |
|---------------------|----------------------------------------------------------|
| پدیدآورنده:         | یاحسینی، سیدقاسم، ۱۳۴۵ -                                 |
| عنوان و پدیدآورنده: | سیراف، شهر افسانه‌ای ایران در خلیج فارس (مجموعه مقالات). |
| تکرار نام پدیدآور:  | یاحسینی، سیدقاسم                                         |
| مشخصات نشر:         | قم: صحیفه خرد، ۱۳۹۳.                                     |
| مشخصات ظاهری:       | ۱۶۴ ص.                                                   |
| شابک:               | ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۵۷۲۴ - ۴۶ - ۲                                |
| وضعیت فهرست‌نویسی:  | فیا                                                      |
| یادداشت:            | کتابنامه به صورت زیرنویس                                 |
| موضوع:              | سیراف - مقاله‌ها و خطابه‌ها                              |
| موضوع:              | سیراف - تاریخ                                            |
| موضوع:              | سیراف - آثار تاریخی                                      |
| رده بندی کنگره:     | ۱۳۹۳، ۲ ی ۵ ی / ۲۰۹۵ DSR                                 |
| رده بندی یوبی:      | ۹۵۵/۶۴۴                                                  |
| شماره ثبت:          | ۳۱۲۳۴۹۵                                                  |

## سیراف، شهر افسانه‌ای ایران در خلیج فارس

سیدقاسم یاحسینی

ناشر: صحیفه خرد ■ نویسنده: اول / ۱۳۹۳

لیتوگرافی: ترام اسکتر ■ چاپ: زمستان

شمارگان: ۱۱۰۰ ■ قیمت: ۹۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۵۷۲۴ - ۴۶ - ۲

تلفن ناشر: ۰۲۵ - ۳۸۳۲۱۹۸

همه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و

گردشگری استان بوشهر است.

## فهرست مطالب

|                |    |
|----------------|----|
| پیش‌گفتار..... | ۱۱ |
| مقدمه.....     | ۱۳ |

علامه دریانوردان سیرافی

تراژدی پژوهش‌های تاریخی در ایران (۱)

۱۹ - ۲۵

معاونیه و دریانوردان ایرانی

تراژدی پژوهش‌های تاریخی در ایران (۲)

۲۷ - ۴۱

سلیمان سیرافی از بندر سیراف تا چین

نگاهی به کتاب سفرهای سلیمان سیرافی از خلیج فارس تا چین

۴۳ - ۵۴

قیام زنگیان و تأثیر آن بر سیراف و کرانه‌های شمالی خلیج فارس

۵۵ - ۶۴

|         |                                             |
|---------|---------------------------------------------|
| ۵۵..... | مقدمه.....                                  |
| ۵۵..... | مطالعات انجام شده به زبان فارسی.....        |
| ۵۷..... | مختصری درباره قیام بردگان سیاه.....         |
| ۵۹..... | تأثیر قیام بردگان بر جنبه، سینیز و توج..... |
| ۶۱..... | تأثیر قیام زنگیان بر سیراف.....             |
| ۶۴..... | جمع بندی.....                               |

مهاجرت سیرافی‌ها به نیشابور در قرون سوم و چهارم هجری

۶۵ - ۷۵

|         |                                |
|---------|--------------------------------|
| ۶۵..... | مقدمه.....                     |
| ۶۶..... | کتاب تاریخ نیشابور.....        |
| ۶۷..... | نیشابور در قرن چهارم هجری..... |
| ۶۸..... | سیرافی‌ها در نیشابور.....      |
| ۷۴..... | جمع بندی.....                  |

سلیان تاجر سیرافی و مارکوپولو

۷۷ - ۸۶

## پزشکان و اکولوژیست‌های دریایی سیراف

۸۷ - ۹۹

- ۸۷..... خلا مطالعاتی
- ۸۸..... گیاه‌شناسان و گیاه‌پژوهان سیرافی
- ۸۹..... ۱. ابو کاظم سیرافی
- ۹۱..... ۲. ابن ماهان بحر سیرافی
- ۹۵..... سیرافی‌ها و گزارش‌های پزشکی از چین و هند

## انحطاط بندر سیراف

۱۰۱ - ۱۲۰

- ۱۰۲..... ۱. تحولات سیاسی - اقتصادی در چین
- ۱۰۵..... ۲. زلزله‌های مهیب سیراف در سال‌های ۳۶۷ و ۳۹۰ و ۹۷۱ و ۱۰۰۸ م
- ۱۰۹..... ۳. سقوط آل بویه
- ۱۱۲..... ۴. رونق کیش و هرموز
- ۱۱۴..... ۵. مسائل زیست محیطی
- ۱۱۷..... ۶. خیل مهاجرت از سیراف
- ۱۱۹..... ۷. رواج فساد مالی و اخلاقی

## پرتغالی‌ها در بندر سیراف

۱۲۱ - ۱۲۵

۱۰ □ سیراف، شهر افسانه‌ای ایران در خلیج فارس

خلیج فارس در اواخر دوره باستان: عصر ساسانیان (۲۰۰-۷۰۰م)

۱۲۷ - ۱۵۹

زمین و دریا: چشم انداز مذهبی - سیاسی ..... ۱۳۱

اردشیر اول، جانشینانش و حوزه خلیج فارس ..... ۱۳۵

چشم انداز اقتصادی ..... ۱۴۵

اصول جدید اقتصادی خلیج فارس ..... ۱۴۹

نتیجه ..... ۱۶۰

www.ketab.ir

## پیش گفتار

خلیج فارس یکی از قدیم‌ترین و مهم‌ترین گاهواره‌های تمدن بشری به شمار می‌رود که در طول هزاران سال تاریخ پرفراز و نشیب خود و در سواحل طولانی‌اش، شاهد ظهور و سقوط شهرهای کوچک و بزرگی بوده است، شهرهایی که امروزه نام و نشانی از آنها وجود ندارد.

یکی از شهرهای بزرگ و با شکوه کشورمان ایران در خلیج فارس، بندر تاریخی و باستانی سیراف بوده است. شهرن افسانه‌ای و رؤیابرانگیز که نامش با دریانوردی، ثروت و دانشمندان متعدد در حوزه‌های علمی متنوع و حوادث هولناک طبیعی، چون زلزله، گره خورده است.

دربارهٔ بندر سیراف کم سخن نرفته و هنوز نیز حرف‌های ناگفتهٔ بسیاری مانده که باید روایت شود. یکی از این حرف‌های ناگفته در باب ضرورت مطالعه‌ای استراتژیکی و تحلیل تاریخی، جغرافیایی، اقتصادی، اجتماعی و زیست طبیعی سکونت‌گاه‌های ساحلی در کناره‌های شمالی خلیج فارس در راستای رسیدن به نگاهی دقیق‌تر و کامل‌تر برای توسعهٔ کشور است. در این راستا مطالعه و تأکید همه جانبه و تاریخی بر هویت فرهنگی، اجتماعی،

اقتصادی با رویکردی تعاملی به جهان خارج از خلیج فارس و تکوین و شکل‌گیری ماهیت ترکیبی تمدن ایرانی قبل و بعد از اسلام، ضروری است. کتاب حاضر مجموعه مقالاتی است از پژوهشگر پرکار و پرتلاش بوشهر، جناب آقای سیدقاسم یاحسینی، که مواردی ریز، اما جالبی مربوط به تاریخ تاریک سیراف را مورد توجه، تحلیل و نقد قرار داده است.

در روز به یاد ماندنی و میهنی خلیج فارس (دهم اردیبهشت) مفتخریم که این کتاب را تقدیم دوستداران تاریخ ایران زمین و شهر باشکوه سیراف می‌کنیم. ان‌خداوند توفیق مؤلف آن را خواهانم. پاینده و سرفراز باد ایران و ایرانی!

من الله التوفیق

احمد ابراهیم فروزانی

قائم مقام رئیس سازمان میراث فرهنگی،

صنایع دستی و گردشگری استان بوشهر

بندر بوشهر - اردیبهشت ۱۳۹۳